

HOOFSTUK 1

INLEIDENDE OPMERKINGS

A. Inleiding

Dat Paulus altyd daarin geslaag het om sy lesers se aandag te trek én te behou in die skryf van sy briewe, behoort seker nie betwyfel te word nie. Dit is veral die kreatiewe, maar ook diep-deurdagte wyse, waarop Paulus probleemkwessies in sy briewe benader en aanspreek wat my nog altyd in besonder opgewonde gemaak het. Soos later in die ondersoek aangetoon sal word, kry ons veral in die Korinte briewe 'n goeie konsentraat van probleme waarop Paulus sistematies die een na die ander deeglike oplossing bied. Dit is dan ook nie om dowe neute dat juis sekere gedeeltes van 1 Korintiërs uitgesonder is om ietwat dieper in te delwe nie.

Die voorgename ondersoek het voortgespruit uit 'n, mens sou seker kon sê, amper nuuskierige behoefte om nie alleen Paulus se aangebode oplossings tot sekere problematiek in gemeentes bloot op tekswak te verstaan nie, maar om verder te probeer peil presies hoe Paulus tot sodanige oplossings gekom het! Hoe het hy dus as't ware “in sy kop” oor die spesifieke probleme geredeneer vóór hy begin

het om die oplossings neer te pen? Anders gestel, vanuit watter simboliese universum het hy sy raad/vermanings aan gemeentelede beredeneer.

Dit sou tog inderdaad vir predikante, asook ander gelowiges in leierposisies, van groot waarde kan wees wanneer hulle in hul hedendaagse gemeentes met andersoortige probleme gekonfronteer word, maar tog net sulke relevante en “raak-vat” oplossings as Paulus kon formuleer. Iets wat uiteraard moontlik sou wees indien sodanige gelowiges met 'n tipe van 'n “paradigma” gelaat kon word, waarmee huidige probleme benader kan word.

So is dan daarop besluit (vergelyk die onderstaande hipotese vir detail) om ondersoek daarna in te stel of Paulus nie moontlik elemente van die *κοινωνία*-dinamiek gebruik het om sekere probleme in die Korinte gemeente aan te pak nie, met die hoop dat die bevindinge van hierdie ondersoek ook vorentoe vir huidige gemeentes tot hulp sou kon wees!

B. Die reikwydte van die ondersoekveld

Hoewel daar geen twyfel daaroor bestaan dat daar reeds talle groot werke oor *κοινωνία* die lig gesien het nie,¹ bly dit eintlik juis om dié rede des te meer verstommend dat daar nog nie veel oor *κοινωνία* se spesifieke voorkoms en gebruik in 1 Korintiërs geskryf is nie. Al het talle kommentare reeds hul

¹ Vgl. onder andere Campbell (1932:352-380); Groenewald (1932); Seesemann (1933); George (1953); Hauck (1965:789-809); Hainz (1972; 1982; 1994:375-389); McDermott (1975a:64-77; 1975b:219-233); Panikulam (1979); Schnackenburg (1979:52-93); Sabourin (1981:109-115); Suggs (1984:351-362); Kuhnke (1992). (Bladsynommers is nie hier en elders gelys, indien die verwysing na die hele boek is nie.)

verskyning gemaak, is dit verbasend dat hulle telkens net rakelings aan dié belangrike saak aandag gee. Hiermee word spesifiek bedoel dat 'n betrokke kommentaar op 1 Korintiërs hoogstens by die voorkoms van die *κοινωνία*-“term” in 'n sekere teksgedeelte ietwat daarop sal uitwy sonder dat daar, selfs in die mees onlangse kommentare, byvoorbeeld 'n ekskursie aan die *κοινωνία*-“begrip” gewy sal word!² Daarom dan dat hierdie ook die eerste motivering vir 1 Korintiërs as keuse vir hierdie ondersoek is.

As tweede motivering vir die ondersoek is dit opvallend dat daar dikwels geworstel word om óf die betekenis van die *κοινωνία*-term in 1 Korintiërs effektief weer te gee, óf tot 'n sinvolle vertaling daarvan te kom. Selfs in die mees onlangse kommentaar oor 1 Korintiërs, naamlik dié van Thiselton (2000) word byvoorbeeld 'n karige bespreking van 2 bladsye oor die voorkoms van die *κοινωνία*-term, soos dit in 1:9 voorkom, gegee – slegs pp104-105 van 'n monumentale werk van oor die 1400 bladsye! Nadat hy na 'n hele paar ander kommentatore se menings verwys het en al die belangrikste Engelse Bybels se vertalingsmoontlikhede gelys het, lewer hyself eintlik 'n relatiewe klein bydrae. Verder, hoewel dit uiteraard 'n meer ekstreme voorbeeld verteenwoordig, is dit tog ironies dat Thornton (1950:157) byvoorbeeld na 'n lang bespreking van *κοινωνία* tot die (byna moedelose) konklusie kom: ‘We are confronted with the impossibility of translating the word *koinonia*.’! Dit alles dui uiteraard gewoon daarop dat daar steeds onsekerheid rondom die *κοινωνία*-woordgroep bestaan en

² Vgl. bv. die volgende kommentare (almal sonder 'n ekskursie oor die *κοινωνία*-begrip): Bachmann (1910); Moffatt (1938); Grosheide (1957); Simon (1959); Pop (1965); De Boor (1968); Walter (1969); Barrett (1971); Bruce (1971); Maly (1971); Morris [1958] (1971); Rief (1971); Wendland (1972); Hodge (1974); Schlatter (1974); Conzelmann (1975); Lipscomb (1976); Orr & Walther (1976); Klauck (1984); Krimmer (1985); Fee (1987); Harrisville (1987); Talbert (1987); Fascher (1988); Strobel (1989); Schrage (1991); Lang (1994); Witherington (1995); Wolff (1996); Hays (1997); Horseley (1998); Collins (1999); Soards (1999); Thiselton (2000).

beslis met betrekking tot die voorkoms daarvan in 1 Korintiërs nog nie werklik voldoende navorsing gedoen is nie.

Dit behoort dus duidelik te wees dat die bestudering van *κοινωνία* soos dit spesifiek in 1 Korintiërs voorkom nie bloot 'n willekeurige keuse was nie, maar dat sowel die begrip as die Nuwe-Testamentiese Bybelboek, met groot sorg vir verdere ondersoek gekies is.

C. Werkswyse en hipotese

C.1 Werkswyse

Hierdie studie val basies in *drie groot dele* (hoofstukke 2, 3 en 4) uiteen:

- Na 'n paar inleidende opmerkings gemaak is (hoofstuk 1) sal daar as eerste, groot taak gepoog word om sensitief te raak vir die “teologiese raamwerk” waarbinne *κοινωνία* spesifiek in die Nuwe Testament funksioneer (hoofstuk 2). Omrede *κοινωνία* egter so sterk verbind is met die *κοινων*-woordgroep gaan nie alleen *κοινωνία* nie, maar ook wyer, die belangrikste voorkomste van hierdie *woordgroep* in die Nuwe Testament een vir een nagegaan word. Op hierdie stadium sal die ondersoek dus hoofsaaklik plaasvind deur telkens in te fokus op dié tekste waar die ter sake *κοινωνία* en verwante *κοινων*-térme telkens voorkom. Fokus op waar die *κοινωνία* en verwante *κοινων*-begrip oral in die Nuwe Testament voorkom, sal derhalwe beslis sekondêr van aard wees. Aangesien die doel op hierdie stadium van die ondersoek bloot sal wees om die *κοινωνία*-gedefinieerde teologiese raamwerk, soos dit in die Nuwe Testament aangetref

word, te omskryf, sal dit voldoende wees om primêr op die *κοινων*-terme, eerder as die (uiteraard, meer volledige) *κοινων*-begrip te fokus.

Gegewe die geweldige omvang van alleen hierdie gedeelte van die ondersoek, asook die feit dat daar uiteindelik in diepte gekyk gaan word na 'n Nuwe-Testamentiese teks, naamlik 1 Korintiërs, sal dit (hoewel beperkend), tog wys wees om hierdie gedeelte van die ondersoek na 'n omskrywing van die *κοινωνία*-gedefinieerde teologiese raamwerk, nie uit te brei na die Ou Testament en verder dan nog ook buite die kanon nie. Daar sal egter wel *inleidend* na voorkomste van die *κοινων*-woordgroep in sowel die Ou Testament as buite die kanon verwys word, maar dan is die bedoeling hoegenaamd nie om volledig te wees nie, maar eerder om bloot attent gemaak te word op breë tendense waarmee moontlik rekening gehou moet word wanneer vervolgens die *κοινωνία*-gedefinieerde teologiese raamwerk binne die Nuwe Testament omskryf word.

Die vraag mag ontstaan na die motivering waarom 'n hele hoofdeel van hierdie ondersoek daaraan gewy word om die voorkoms van *κοινωνία* binne die hele Nuwe Testament na te vors, terwyl die tema eintlik net op 1 Korintiërs fokus. Die antwoord op sodanige vraag lê opgesluit in die aard van die metode wat gevolg gaan word om tot 'n werkbare *κοινωνία*-dinamiek binne 1 Korintiërs te kom. Om hierdie dinamiek so volledig as moontlik te omskryf gaan die *κοινωνία*-begrip, eerder as die term, ondersoek word ten einde die *κοινωνία*-dinamiek aldaar so volledig as moontlik te definieer. Aangesien die eksakte voorkomste van die *κοινωνία*-term dus nie binne 1 Korintiërs die rigting van die ondersoek gaan bepaal nie, is daar onmiddellik 'n ander gevaar wat ter sprake mag kom: daar sou naamlik maklik in die strik getrap kon word om te beredeneer dat die *κοινωνία*-begrip wel in 'n betrokke gedeelte van 1 Korintiërs voorkom (terwyl die term *κοινωνία* ontbreek), sonder dat dit hoegenaamd so is. Hierdie tipe eisegese sal egter verhoed kan word, indien daar telkens 'n duidelik omskrewe *κοινωνία*-

gedefinieerde teologiese raamwerk (soos dit in die res van die Nuwe Testament voorkom) handig is. Ongekontroleerde afleidings en/of toepassings kan sodoende aansienlik beperk word en korrekte eksegetiese kan seëvier op weg na die vasstelling van die *κοινωνία*-dinamiek soos dit werklik binne 1 Korintiërs figureer.

- In die tweede hoofdeel van hierdie ondersoek sal die begrip *κοινωνία*, soos dit in die proloog (1 Kor 1:1-9) voorkom, bestudeer word (hoofstuk 3).³ Van hierdie hoofdeel af sal die primêre klem dus op *κοινωνία* en die verwante *κοινων*-begrip val en sal die voorkomste van *κοινωνία* en verwante *κοινων*-terme telkens eerder 'n leidende rol speel, naamlik om as aanduiding te dien van waar die *κοινωνία*-begrip waarskynlik prominent sal figureer.

Die bedoeling in hierdie hoofdeel van die ondersoek sal driedelig wees:

- ▶▶ In die eerste plek gaan gepoog word om so spesifiek as moontlik te bepaal hoe die *κοινωνία*-dinamiek binne 1 Kor 1:1-9 gedefinieer kan word.
- ▶▶ Tweedens sal dit duidelik uitgewys word hoe Paulus aan hierdie *κοινωνία*-dinamiek 'n baie spesifieke Christosentriese karakter gee.
- ▶▶ In die derde plek sal daar ook aangetoon word hoe hierdie *κοινωνία*-dinamiek nie net tot 1 Kor 1:1-9 beperk kan word nie, maar dat dit sterk daartoe neig om 'n opvallende rol in die res van die brief aan die Korinte gemeente te speel.

³ Die eksegetiese proses wat van hierdie hoofdeel van die ondersoek en verder gevolg is, is gebaseer op 'n ongepubliseerde lesing van Van der Watt (1999b:1-44) wat vir teologiese studente voorberei is.

- Die hoogste waarde van die ondersoek sal waarskynlik in die derde hoofdeel lê (hoofstuk 4). Hier gaan, in aansluiting by die tweede bedoeling van die voorafgaande hoofdeel, ondersoek ingestel word na die moontlikheid dat Paulus die ter sake Christosentriese *κοινωνία*-dinamiek binne die antieke sosiale waardes en norme van onder andere die familie-opset ingebed het, en dit vervolgens benut het in 'n effektiewe hantering van probleemkwessies, soos dit in die res van die Korinte brief aangesny word.

Baie spesifiek sal die hipotese veral ook in hierdie hoofdeel aandag geniet, deur dit teen twee gedeeltes, naamlik 1 Kor 8:1-11:1 en 1 Kor 5-6 te toets. Waarom spesifiek hierdie twee teksgedeeltes (ook in hierdie orde) uitgesonder is en hoe daar te werk gegaan is om die hipotese daarteen te toets, word later in die ondersoek op die toepaslike plek in detail omskryf.⁴

Kort motiverende opmerkings rakende metodologiese verfynings en vrae sal telkens by die relevante plekke in die bespreking van die betrokke tekste en tema self gemaak word.

'n Konklusie sal laastens in 'n slothoofstuk geformuleer word (hoofstuk 5).

C.2 Hipotese

Deur die voorgestelde werkswyse te volg, gaan gepoog word om die onderstaande hipotese te toets:

⁴ Vgl. bl. 331-332.

Paulus put veral uit 'n funksionele Christosentriese κοινωνία-dinamiek, ingebed binne antieke Mediterreense sosiale waardes en norme, wanneer hy bepaalde probleemkwessies in I Korintiërs vermanend en raadgewend aanspreek.

D. 'n Paar formele opmerkings

Alle bronverwysings in hierdie studie is gemaak volgens die aanbevole manier in Kilian ([1985] 1989) se boek *Form and Style in Theological Texts*. As verwysingsmetode is daar ten gunste van die Harvard-metode gekies. Indien materiaal egter ingevoeg moes word, wat nie direk met die teks te make gehad het nie, is daar besluit om dit by wyse van voetnote aan te bied om sodoende te verhoed dat die vloeiende lees van die teks belemmer word. Ter wille van konsekwensie is die Harvard-metode ook hier gebruik.

Verder is van 'n kruisverwysingsstelsel gebruik gemaak deurdat daar vorentoe en terug verwys is na onderwerpe wat elders dalk vollediger bespreek of andersins net aangeraak is. Dit blyk onontbeerlik te wees in 'n studie waar daar gepoog word om sekere relasies vas te stel en aan te toon hoe 'n sekere “teologiese raamwerk” deurlopend gebruik en uitgewerk is. Dié stelsel is hanteer met behulp van verwysings na die betrokke bladsynommer(s) binne ronde hakies. So 'n verwysing sou byvoorbeeld as volg daar kon uitsien: (vgl. bl. 22-23).

Afkortings wat vir teologiese literatuur in die bibliografie gebruik is, is gemaak in ooreenstemming met die aanvaarde en standaardafkortings soos dit aangegee word in Schwertner (1992) se boek *IATG*².

Die afkortings wat met betrekking tot teksverwysings gebruik is, is die volgende:

- vers/slegs een vers verder = v
- verse/meer verse verder = vv

Die volgende Bybelvertalings is gebruik:

- Vir Afrikaanse aanhalings van Bybeltekste is die 1983 vertaling van die Nuwe Afrikaanse Vertaling gebruik.
- Soms, soos aangetoon, is vir Afrikaanse aanhalings ook die 2002 uitgawe van Die Boodskap gebruik soos vertaal deur Van der Watt, J en Joubert, S.
- Met verwysing na die Griekse teks is die 26ste uitgawe van Nestle Aland gebruik.
- Met verwysing na die Hebreeuse teks is die hersiene uitgawe van die Biblica Hebraica Stuttgartensia gebruik.

In gevalle waar na 'n spesifieke Bybelteks verwys is en dit 'n te lang onderbreking in 'n vlot lees van die teks sou meebring, is sodanige aanhalings in die voetnotas aangedui. Dit bring uiteraard ook mee dat die leser nie telkens self die betrokke teksgedeelte eers hoef na te slaan nie. Daar is egter soms, soos byvoorbeeld wanneer 'n hele paar tekste ter wille van staving gelys is, besluit om net sekere, meer prominente tekste, óf net toepaslike dele van sodanige tekste, uit te skryf en met betrekking tot die res net die teksplasing aan te haal.

Aangesien hierdie ondersoek gerig is op 'n spesifieke tema, naamlik *κοινωνία* en hierdie tema se funksionering met betrekking tot die Korinte-problematiek, gaan daar nie, soos met die eksegetisering van 'n spesifieke afgebakende teksgedeelte, telkens al die eksegetiese stappe gevolg word nie. Daar sal wel op toepaslike stappe gefokus word, soos nodig is met die eksegesi van 'n sekere teologiese tema.

'n Laaste opmerking moet nog gemaak word met betrekking tot verwysings na sake wat min of net gedeeltelik met 'n betrokke onderwerp in die studie te make gehad het. In sulke gevalle waar sekere sake nie so direk die doel van die studie gedien het nie, is dit tog in gedagte gehou dat die leser miskien graag meer inligting oor hierdie periferiese sake kon verlang. Derhalwe is daar by sodanige sake bloot na die relevante outeurs verwys, sonder verdere bespreking van hulle standpunte. In diesulke gevalle waar na 'n hele boek in die teks verwys is, is ook slegs die datum en geen spesifieke bladsynommers nie, aangedui.